

holmste Væbningsvæsen for at kunne jævne Marken for den Hærordning, som var paatænt ved det Rigsraadet i Mæret 1858 forelagte Lovudkast; dertil holdt Regjeringsudkastet sig ifjor, og dertil holder sig det iaar forelagte Regjeringsudkast til en Værnepligtslov med de i samme foretagne Modificationer; der er i det foreliggende Lovforslag nogle Grundpunkter, beregnede paa at fyldestgjøre disse Ønsker, som Opgivelsen af Forskjellen mellem Kjøbstad og Land, Bestemmelserne angaaende Tjenestepligtens Indskrænkning og Udvidelse i visse Retninger, angaaende fritagelser og angaaende Militairarbejdere; men det er min fulde Overbeviisning, at det vilde være noget for travelt, naar man i en Lov angaaende de bornholmste Militi forhold indskrænkede sig til kun at fyldestgjøre de Krav, som vare fornødne for at bortrydde Hindringerne for Hærordningen; jeg troer snarere, at Opgaven maatte være i den Lov, som emanerede om de bornholmste Væbningsforhold, at samle de forskellige Bestemmelser, med Hensyn til hvilke Rigsdagens Virksomhed maatte være fornøden, og altsaa sørge for, at denne Lov ikke blot fyldestgjorde Krigsbestyrelsens Ønsker med Hensyn til Hærordningen, forsaavidt Rigsdagens Medvirkning dertil var fornøden, men ogsaa at gjøre den saa fuldstændig og saa indholdsrig, som det vel var muligt, for at virke hen til, at det forældede — saaledes som det erkendes fra alle Sider — Væbningsvæsen paa Bornholm kom til at fremtræde i en ny og bedre Skikkelse, med de Bidrag til dets helbige Ordning, som Rigsdagen og Lovgivningen ere istand til at yde. I hvad jeg nu har sagt ligger der en Besvarelse af det Spørgsmaal, hvorfor der ikke ligesom i förrige Session paa Regjeringens Side i denne Session er blevet forelagt et Lovudkast angaaende den bornholmste Væbning.

Jeg maa altsaa ansee det for rigtig, at der ikke nu udkommer en Lov om denne Gjensstand, men at man afventer, hvorledes det kommer til at gaae med den almindelige Lov om Værnepligt for Kongeriget Danmark, og at det da nærmere maatte tages under Overveielse, hvorledes man bedst maatte affatte den Lov om det bornholmste Væbningsvæsen, der blev at

forelægge Rigsdagen, for at den kunde svare til de Ønsker, man satte sig.

Tsberning: Det forekommer mig, at de fleste af de Betragtninger, der her ere blevne gjorte gjældende, hidrøre fra en vigtig Opmærksomhed af, hvorledes Værnepligten er tilstede paa Bornholm, og i hvilket Forhold Væbningsvæsenet der staaer til samme. Allerede ved Lov af 1849 er Bornholm ikke holdt udenfor den almindelige Værnepligt, men kun Væbningsvæsenet paa Bornholm blevet staaende urokket; Værnepligten er fra det Dieblik af tilstede paa Bornholm paa samme Maade som overalt i Kongeriget, enhver Borger har der den samme Pligt; dersom man paa eengang ophævede Væbningsvæsenet paa Bornholm, saa var Værnepligten ligefrem derved indført med alle sine Følger, saa kunde den bornholmste Befolkning, efter Lov af 1849, bruges efter de samme Regler, som enhver anden Mand i Kongeriget; det er kun Væbningsvæsenet, som opretholdt paa Bornholm, for Dieblirket har givet Værnepligten der en anden Anvendelse, og kommer den Lov til at træde i Kraft, som nu er til Behandling i Thinget, saa ligger dette endnu klarere for, saa kan der efter min Formening ikke være den allermindeste Tvivl om, at Værnepligten er indført paa Bornholm med de samme Forpligtelser og de samme Betingelser som i det øvrige Land, men at dens Anvendelse for Dieblirket er henvisst til de Regler, som gjælde for Væbningsvæsenet. Hvad der altsaa skal ordnes og rettes paa Bornholm, det er ikke Værnepligten, medmindre Værnepligtsloven, saaledes som den i Almindelighed gjælder for Kongeriget Danmark, ikke vil være passende for Bornholm — det er Noget, jeg senere skal komme til at omtale — men, forsaavidt man antager, at Værnepligtsloven i den Udskænkning, hvori den er givet for det øvrige Land, ogsaa passer for det bornholmste Væbningsvæsen, at give den en Anvendelse igjennem nye Bestemmelser for Væbningsvæsenet, som ligger udenfor vort Omraade. Naar man nu vil spørge: Men kan det være tilstrækkeligt, er Værnepligtsloven, saaledes som den er givet for Kongeriget Danmark, skikket til at benyttes for Væbningsvæsenet paa Born-